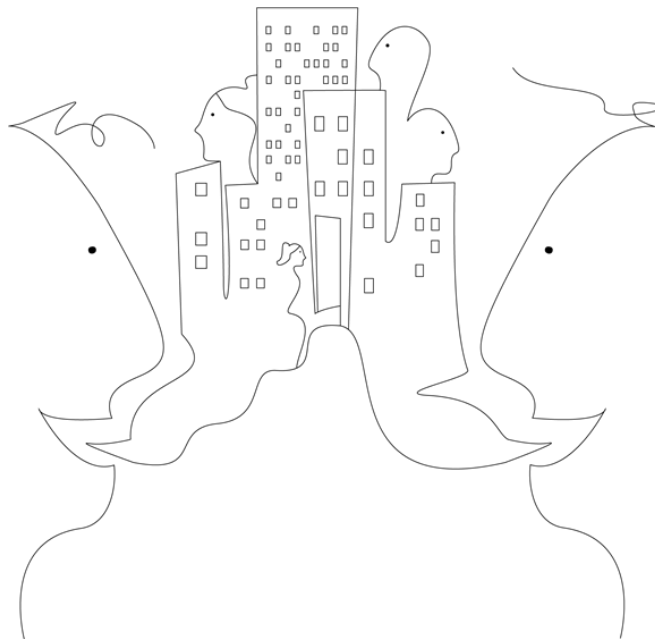

SAMLAD DOKUMENTATION AV UPPDRAGET

**_Kartläggning av barnfamiljer i
akut hemlöshet i Ekerö, Järfälla,
Sollentuna, Sundbyberg,
Upplands-Bro och Upplands Väsby**

AGNETA MÖNEFORS BERNTELL

MARTIN ÅBERG

Rapport 2020:4

Akut hemlösa är enligt Socialstyrelsens definition: Personer som är hänvisade till akutboende, härbärke, jourboende, skyddade boenden eller motsvarande. Här ingår också personer som sover i offentliga lokaler, utomhus eller i trappuppgångar, tält, bilar eller motsvarande (Socialstyrelsen, 2017).

Sammanfattning av kartläggningen

Kartläggningen av barnfamiljer i akut hemlöshet, med särskilt fokus på barnen, i nordvästkommunerna genomfördes under två veckor våren 2019. För att ingå i kartläggningen skulle familjen vara akut hemlös under mätperioden. Socialsekreterare eller andra professionella besvarade enkäterna utifrån sin kunskap om familjerna och FoU Nordväst sammanställde resultatet. Två seminarier har genomförts, ett med de berörda kommunernas kontaktpersoner och ett som var öppet för intresserade.

Kartläggningen omfattar 123 barn i 53 familjer i Ekerö, Järfälla, Sollentuna, Sundbyberg, Upplands-Bro och Upplands Väsby kommuner.

Huvudsakliga resultat:

De faktorer som bidragit till familjens hemlöshetssituation (flera alternativ kunde anges) var främst:

- Våld/konflikter (23 familjer)
- För kort kötid i bostadskö (22 familjer)
- Arbetslös/ej stadigvarande inkomst (15 familjer)

Två familjer var akut hemlös p.g.a. vräkning.

De främsta hindren att lösa boendet på egen hand (flera alternativ kunde anges) var:

- För kort kötid (40 familjer)
- Saknar eller har låg inkomst (39 familjer)
- Saknar kunskap om svensk bostadsmarknad (24 familjer)
- Språkhinder (22 familjer)
- Saknar kontinuerligt stöd i bostadssökandet (19 familjer)
- Bostadsvårdar godkänner inte försörjningsstöd som inkomst (18 familjer)
- Inga eller små datorkunskaper (18 familjer)

Familjernas boendesituation under mätperioden:

- Vandrарhem: 37 familjer
- Skyddat boende: 10 familjer
- Jourlägenhet: 4 familjer
- Inneboende: 2 familjer

62 av 123 barn var placerade i en tillfällig boendelösning i hemkommunen. 41 barn hade mer än 30 minuters enkel resa med kollektivtrafik till hemkommunen.

Barnen med mest tid i sammanhängande hemlöshet:

- 24 barn har varit hemlösa mellan 6 månader och 1 år
- 30 barn har varit hemlösa mer än 1 år

Konsekvenser för barnens skolgång och fritid:

- Svårare att göra läxor (34 barn)
- Frånvaro från förskola/skola (27 barn)
- Påverkar kompisrelationer negativt (49 barn)

Konsekvenser för barnens hälsa:

- Påverkar psykisk hälsa negativt (32 barn)

Andra viktiga resultat:

- 18 familjer har flyttat mer än 2 gånger det senaste året
- 38 familjer består av en ensamstående mamma med barn

Inledning

Den här publikationen innehåller samlad dokumentation av uppdraget att kartlägga barnfamiljer i akut hemlöshet. Dokumentationen består av en sammanfattning av resultaten av enkätundersökningen, seminariediskussioner och seminariepresentationer. Deltagande kommuner har fått sina lokala resultat och har utifrån dem skapat handlingsplaner. Syftet med publikationen är göra uppdraget och dess resultat överskådligt. Vid frågor om metod, detaljerade resultat eller annat får läsaren gärna kontakta rapportförfattarna.

Bakgrund

I den nationella hemlöshetskartläggningen som genomfördes av Socialstyrelsen i april 2017 (Socialstyrelsen 2017) framgick att hemlösheten ökar, inte minst bland gruppen föräldrar med barn under 18 år. Däremot medgav enkätens utformning inte exakta uppgifter om hur många barn som levde i hemlöshet i respektive kommun.

Denna kartläggning syftar till att synliggöra barnens situation, få fördjupad kunskap om hur många barn som lever i akut hemlöshet i de nordvästra kommunerna, anledning till hemlösheten och vilka stödbehov som finns. Resultat och analys ska kunna ligga till grund för respektive kommuns förslag till åtgärder.

Metod och avgränsningar

Den metod som använts är case finding. Det innebär att den professionelle avgör utifrån definitionen (Socialstyrelsens) vem som skall ingå i kartläggningen och besvarar enkäten utifrån sin kännedom om familjen. Enkätfrågorna togs fram av FoU Nordväst tillsammans med representanter för medverkande kommuner. Inspiration togs från Socialstyrelsens enkät (Socialstyrelsen, 2017). Frågorna om konsekvenser för barnen på grund av hemlöshetsituationen utgick från viktiga områden i BBIC: skola, fritid och hälsa (Socialstyrelsen, 2018).

Handläggare inom socialtjänsten i Ekerö, Järfälla, Sollentuna, Sundbyberg, Upplands-Bro och Upplands Väsby kommuner svarade på enkäten. Solna genomförde en separat kartläggning där barnfrågor var en del och den kartläggningen redovisades separat. Sigtuna kunde inte delta i kartläggningen på grund av för hög arbetsbelastning.

Akut hemlöshet avgränsas i denna kartläggning med Socialstyrelsens definition för Situation 1: *Personen är hänvisad till akutboende, härbärke, jourboende, skyddade boenden eller motsvarande. Här ingår också personer som sover i offentliga lokaler, utomhus eller i trappuppgångar, tält, bilar eller motsvarande* (Socialstyrelsen, 2017).

De barn som lever i någon av de andra hemlöshetssituationerna, som exempelvis bor med socialt kontrakt eller eget ordnat kortsiktigt boende, omfattas därmed inte av denna kartläggning.

Uppdragets kronologi

FoU Nordväst formulerade tillsammans med de deltagande kommunerna en enkät som fylldes i under vecka 23-24 år 2019 av en handläggare inom socialtjänsten som kände familjerna väl. Enkätens syfte var att kartlägga barns situation som lever i akut hemlöshet. Respondenterna fyllde i en enkät per familj, när de angav antalet barn föll ett antal frågor per barn ut i enkäten.

Svaren bearbetades och presenterades för kommunernas kontaktpersoner för studien den 19 september 2019. Vid mötet framfördes behov av att förstå mer om hur barn upplevde sin hemlöshet och några kontaktpersoner berättade om goda exempel på hur man arbetade med frågan i den egna kommunen. Detta ledde till beslutet att bjuda in en vidare krets till ett seminarium med fördjupning av barnens beskrivningar om sin egen situation, information om kartläggningen och om de goda exempel som finns i kommunerna. Målgruppen var politiker, chefer och socialsekreterare i nordvästkommunerna.

Vid seminariet 6 mars 2020 medverkade forskaren Tove Samzelius från Rädda Barnen och Malmö Universitet. FoU Nordväst redogjorde för resultatet av kartläggningen och Järfälla och Upplands Väsby berättade om sitt arbete för att motverka hemlöshet. 35 personer deltog i seminariet.

Deltagande kommuner fick en Powerpointpresentation med sina resultat.

Resultat av enkätundersökningen

Enkäten visade att 53 familjer med 123 barn lever i hemlöshet enligt definitionen ovan.

- Ekerö – 2 familjer
- Järfälla – 15 familjer
- Sollentuna – 26 familjer
- Sundbyberg – 4 familjer
- Upplands-Bro – 3 familjer
- Upplands Väsby – 3 familjer

Familjerna

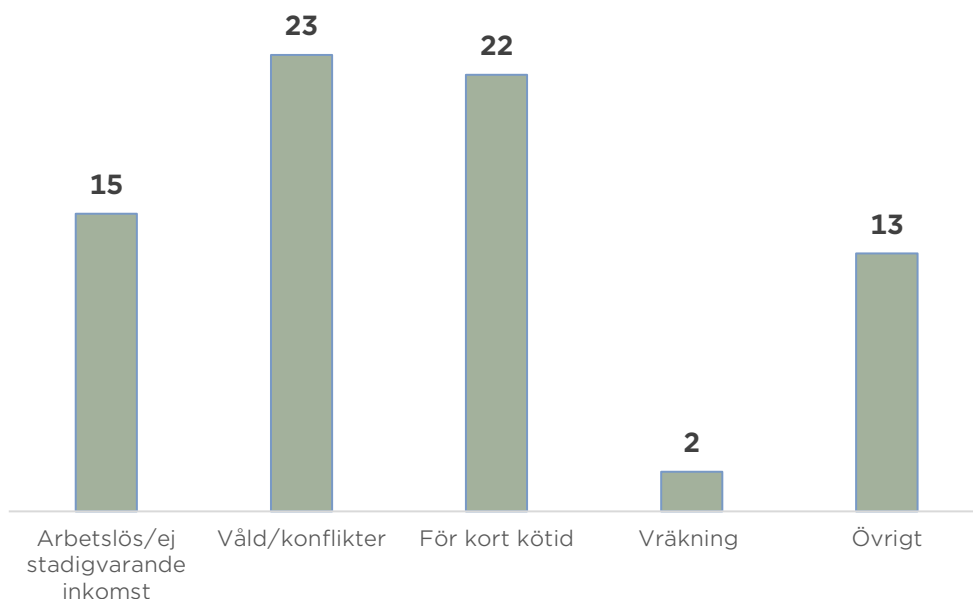
Huvudsaklig inkomst

Försörjningsstöd är den viktigaste inkomstkällan för 53% av familjerna enligt kartläggningen. 28% av familjerna har inkomst från arbetslöshetsförsäkring, 24 % har inkomst från sjukpenning med mera, 11 % av familjerna har inkomst av arbete och 30% har inkomst rubricerade som övrigt. I enkäten kunde kommunerna markera för två alternativ vilket medför att svaren sammanlagt är mer än 100%.

Faktorer som bidrar till hemlösheten

De dominerande faktorerna är våld/konflikter i familjen och för kort kötid följt av arbetslöshet och ej stadigvarande inkomst.

Figur 1. Faktorer som bidragit till familjens nuvarande hemlöshet. Respondenterna kunde markera för fler än en anledning.

Inom gruppen som är hemlös med anledning av våld och konflikter bedömdes tio av de arton familjerna vara i fortsatt behov av akut skydd, för sju familjer bedömde handläggarna att de endast är i behov av bostad. Inom kategorin för kort kötid finns även anhöriga till ensamkommande barn. För femton familjer var arbetslöshet/ej stadigvarande inkomst en faktor som bidrar till hemlöshet.

Det är två familjer i studien som är hemlösa på grund av vräkning. Övriga faktorer som påverkar hemlöshet är att familjen saknade boende efter utskrivning från institution/familjehem, psykisk ohälsa i familjen,

att familjen är hotad, separationer och familjer som inte godkänns på ordinarie bostadsmarknad. Eftersom flera alternativ kunde anges i enkäten är summan av faktorer högre än de 53 familjer som omfattades av enkäten.

Vad är främsta hindret för att familjerna skall kunna lösa boendet på egen hand?

För 75% av familjerna ansågs det främsta hindret vara för kort tid i bostadskö. Övriga hinder uppgavs vara att familjerna saknar kunskap om svensk bostadsmarknad (45%), språkhinder (41%), saknar inkomst (40%), saknar kontinuerligt stöd i bostadssökandet (36%) och lokala hyresvärdar godkänner inte försörjningsstöd som inkomst (34%). För 6% av familjerna uppgavs att hyresskulder var ett av de främsta hindren att kunna lösa boendet på egen hand.

Även på den här frågan kunde de svarande ange flera alternativ.

Standard på nuvarande boende

De flesta familjer i akut hemlöshet, 70%, bor på vandrarhem och 19% av familjerna bor på skyddat boende. Några få familjer bor inneboende eller i jourlägenhet.

Enkäterna visar att det råder en stor okunskap i kommunerna om hur standarden i boendelösningarna ser ut. Enligt enkäterna vet man att 21 familjer har tillgång till eget kök. 19 familjer har inte tillgång till eget kök och för 10 familjer vet man inte.

35 familjer har egen toalett. 8 familjer har inte tillgång till egen toalett och för 9 familjer vet man inte.

32 familjer har tillgång till egen dusch. 8 familjer har inte tillgång till egen dusch och för 13 familjer vet man inte.

Det finns ett visst bortfall i svaren på ovanstående frågor.

Barnen

123 barn var akut hemlösa under mätperioden. De vanligaste åldrarna på barnen i kartläggningen är förskolebarn (1-5 år) och tonåringar på högstadiet (13-15 år). Det är fler pojkar än flickor, orsaken till den sneda könsfördelningen är svårt att dra någon slutsats om.

Tabell 1. Barn i akut hemlöshet under mätperioden uppdelat på ålder och kön.

Ålder	Flicka	Pojke	Totalt
Under 1 år	2	2	4
1 - 5 år (förskola)	15	8	23 (+1)
6 - 9 år (förskoleklass/lågstadiet)	3	13	16
10 - 12 år (mellanstadiet)	5	15	20
13 - 15 år (högstadiet)	15	16	31
16 - 18 år	8	7	15 (+1)
19 - 21 år	3	9	12
Totalt	51	70	121 (+2)*

* För två barn saknas information om könstillhörighet.

Var bor barnen?

I enkäten finns svar för 117 barn om på hur långt från den egna kommunen som boendet är beläget. 53% (62 st) av barnen bor inom den egna kommunen och ytterliga 12% (14 st) av barnen bor inom ett avstånd på 30 minuter med offentliga transporter. 28% (33 st) av barnen har upp till 60 minuters resväg till kommunen och 7%, 8 barn har mer än en timmes resväg till egna kommunen.

Kartläggningen visar att 34% av familjerna har flyttat mer än två gånger det senaste året.

Hur länge har barnen varit hemlösa?

43% av barnen har varit hemlösa i 1-3 månader, ytterligare 33% av barnen i upp till ett år och ytterligare 24% av barnen i över ett år. Detta åskådliggörs i Figur 2.

Figur 2. Sammanhängande tid i akut hemlöshet uppdelat på antal barn (n=123).

Vad får den akuta hemlösheten för konsekvenser för barnen?

Enkätfrågorna om konsekvenser för barnen av hemlöshetsituationen bör ses som en ambition att synliggöra barnen i dessa hushåll. Respondenten bedömde utifrån sin kännedom om familjen och barnet om negativa konsekvenser bedömdes vara kopplade till hemlöshetsituationen.

Kartläggningen visar att respondenterna i många fall saknar vetskap om hur hemlösheten påverkar barnen. På frågor om hur **skolgången** för barnen påverkas av hemlöshet svarar socialsekreterarna att för 21 barn påverkas den inte alls och för 26 barn vet man inte om eller hur skolgången påverkats.

76 barns skolgång påverkas negativt enligt enkätsvaren. Det är framför allt barnens möjlighet att göra läxor och frånvaro från förskola/skola som nämns i enkäten. Men även sociala relationer med andra barn och vuxna på skolan påverkas negativt. Hemlösheten har medfört att barnen måste byta skola eller förskola och den långa resvägen är en försvårande faktor.

På frågor om hur barnets **fritid** påverkas visar enkäterna att för 26 av barnen påverkas inte deras fritid och för 39 barn vet man inte hur hemlösheten påverkat dem (totalt 65 barn).

För 58 barn visar kartläggningen att hemlösheten får negativa konsekvenser för deras fritid, framför allt när det gäller barnens relationer med kompisar och möjlighet att vidmakthålla fritidsaktiviteter.

Enkäten visar att 24 barns **hälsa** inte bedömts påverkas av att vara hemlös, men respondenterna saknar vetskap för 60 barn om deras hälsa har påverkats. 39 barns hälsa påverkas negativt och de svarande uppger att det blir svårare att hålla kontakt med läkare men framför allt påverkas barnens psykiska hälsa negativt.

Enkäterna visar att när orsaken till hemlöshet är relationsvåld så har det negativa konsekvenser för barnen psykisk hälsa.

Konsekvenser för de yngre barnen

Resultaten uppvisar tendenser att barnen mellan 1-9 år drabbas något mer av negativa konsekvenser till följd av hemlöshetssituationen, än de äldre barnen. Exempelvis medför den akuta hemlösheten bland förskolebarn i högre grad byte av förskola/skola, frånvaro från förskolan/skolan och psykisk ohälsa. Bland 1-9-åringar har hemlöshet negativa konsekvenser för kamratrelationer i förskola och skola i högre utsträckning.

Tabell 2. Negativa konsekvenser av boendesituationen på barnets psykiska hälsa enligt respondenten, uppdelat på ålder. N = 123

Ålder	Inga konsekvenser på hälsan	Vej ej konsekvenser på hälsan	Negativa konsekvenser på psykiska hälsan
Under 1 år (n = 4)	4 (100 %)	-	-
1 - 5 år (n = 24)	4 (17 %)	8 (32 %)	10 (42 %)
6 - 9 år (n = 16)	3 (19 %)	7 (44 %)	5 (31 %)
10 - 12 år (n = 20)	3 (15 %)	13 (65 %)	3 (15 %)
13 - 15 år (n = 31)	7 (23 %)	19 (61 %)	5 (16 %)
16 - 18 år (n = 16)	3 (19 %)	9 (56 %)	3 (19 %)
19 - 21 år (n = 12)	1 (8 %)	5 (42 %)	6 (50 %)
Totalt* (N = 123)	25 (20 %)	61 (50 %)	32 (26 %)

*På frågan om barnens hälsopåverkan fanns fler svarsalternativ, så som påverkan på kontinuitet i läkarkontakt. I tabell XX redovisas endast negativa konsekvenser på den psykiska hälsan då den var mest frekvent rapporterad. Fem barn rapporterades ha andra negativa konsekvenser på hälsan.

Som framgår av Tabell 2 bedömer respondenterna att c:a en fjärdedel av barnen har negativ påverkan på den psykiska hälsan till följd av hemlöshetssituationen. Störst andel med psykisk ohälsa har de yngsta och äldsta barnen. För hälften av barnen har man valt att svara vet ej konsekvenser på barnets hälsa. Det kan bero på många saker men bör noteras särskilt. Vet ej-svaren hittas inte bland familjerna som är nya i kommunen eller bland dem som varit akut hemlösa en kortare period. De återfinns i alla kategorier gällande alla tre frågor som rör konsekvenser för barnen, hälsa, fritid och skolgång.

Seminariet 19 september 2019

Vid återkopplingen till kartläggningens kontaktpersoner i kommunerna om de preliminära resultaten framkom flera reflektioner:

- I kartläggningen ingår även nyanlända med många barn som bott i Sverige en kort tid och där konsekvenserna av hemlöshet ännu inte är tydliga för socialtjänsten.
- Att bo i tillfälliga boenden får så klart konsekvenser för barnen även om vi inte vet på vilket sätt.
- Skolbyte är vanligare vid placering på skyddat boende, men det tar ofta tid att ordna det.
- Vi vet mer om barn som är placerade i skyddat boende, eftersom en utredning enligt 11 kapitlet 1 § socialtjänstlagen då alltid skall inledas då de bevittnat/utsatts för våld.
- Vilka insatser kan kommunen erbjuda för att kompensera barn som är placerade i tillfälliga boenden?

Seminariet 6 mars 2020 – Barns rätt till bostad

Vid seminariet redogjorde FoU Nordväst för kartläggningen, Tove Samzelius beskrev hemlöshet bland barn i en vidare nationell och internationell kontext. Järfälla kommun och Upplands Väsby kommun berättade om sitt arbete. 35 socialsekreterare, enhetschefer, socialchefer, politiker och andra berörda deltog i seminariet.

Tove Samzelius, Rädda Barnen och Malmö Universitet

Tove poängterade att hemlöshet är kontextbunden; vilka som har rätt till hjälp och vilken hjälp man kan få mot hemlöshet varierar mellan länder. Sverige är bland de europeiska länder som ger minst hjälp till hemlösa barnfamiljer och om man skall få hjälp måste behovet av bostad ofta vara akut – speciellt i storstadsområdena.

I en svensk kontext berör hemlöshet samtidigt flera sektorer, organisationer och myndigheter och flera nivåer inom dem. Hemlöshet skär tvärs över politikerområden och det är oklart vem som har ansvaret. Kommunstyrelserna är ytterst ansvariga men när man inte ser frågan som viktig hamnar den lätt hos socialtjänsten som inte har verktyg att möta de behov som uppstår. Olika kommuner ger varierande stöd och ställer olika krav på föräldrar för att erbjuda bostad till barnfamiljer. Besluten grundar sig på akuta behov och omprövas i korta intervall, vilket medför att det ibland inte längre finns möjlighet för familjen att bo kvar på samma vandrarhem. Familjen tvingas flytta till ett nytt boende.

I Göteborg genomfördes ett 3-årigt projekt där hemlösa barnfamiljer fick lägenheter inom allmännyttan. Det projektet är ännu inte utvärderat. Malmö arbetar på samma sätt som i göteborgsprojektet. Dessutom finns det en arbetsgrupp som ser över möjligheten att testa "Bostad först för barnfamiljer" i mindre skala. Tove poängterade att kommunernas kostnader för barnfamiljer som bor i tillfälliga lösningar som vandrarhem eller bostadshotell är mycket höga.

Andra länder, som Belgien, Storbritannien, Frankrike och Nederländerna har en social bostadsmarknad. Skottland har lagar om hur länge personer får bo i tillfälliga boenden. I Storbritannien är hemlöshet inte socialtjänstens ansvar utan man organiserar bostadsfrågor inom lokala bostadsförvaltningar.

Järfälla kommuns arbete med hemlöshet

Tre enheter inom verksamhetsområdet Försörjningsstöd arbetar med boendefrågor; Nybesök-, Etablering- och Uppföljningsenheten.

Nybesöksenheten ger information om boenden och arbetar med akuta lösningar. Vid risk för vräkning tar de kontakt med berörda parter och undersöker vad som kan göras för att rädda boendet och vad som kan göras när det inte är möjligt.

Etableringsenheten är Järfälla kommuns mottagning enligt bosättningslagen. De bedömer och skriver remisser till bosökargruppen och remisser till kommunens sociala kontrakt på bostäder.

Uppföljningsenheten arbetar med boendefrågor i löpande ärenden.

Bosökargruppen består av 3 socialassistenter och en gruppleddare och får sina uppdrag via remisser från socialsekreterare. De ger individuell information om hur man söker bostäder, hur man ställer sig i bostadsköer i Sverige och erbjuder anpassat stöd i bosökandet utifrån förmåga. De har etablerat kontakt med hyresvärdar i Sverige och samarbetar med de aktuella kommunerna inför en flytt.

Upplands Väsby kommuns arbete med hemlöshet

Boendekonsulent är kontaktperson mellan Väsbyhem och socialförvaltningen. Tre boendevägledare får sina uppdrag av boendekonsulent. De arbetar med flera olika boendeformer. De samarbetar med andra kommuner kring boendefrågor.

Kommunen har försökslägenheter där familjen får extra stöd. Klienten följer en behandlingsplan och beslutet omprövas var 6:e månad. Under 2019 tog 23 familjer över kontraktet efter uppföljning av insatsen.

Min framtid är ett kollektivboende där det idag bor unga män (18-25 år) som på grund av hemlöshet är i behov av boende och individuellt anpassat stöd. Boendevägledarna kartlägger individens behov och formulerar plan med individen. De genomför husmöten varje månad, ger samhällsvägledning och information utifrån olika teman. De ger individuell vägledning i förhållande till boende, ekonomi och arbete.

Framåtblickande diskussion om resultaten

Kärnan i kartläggningen är hur den akuta hemlösheten påverkar barnens situation. Enkätfrågorna om konsekvenser för barnens hälsa, fritid och skolgång är ett försök att belysa detta.

Att andelen vet ej-svar är tämligen hög kan bero på många faktorer. Personkännedomen kan vara bristande p.g.a. personalomsättning eller att personerna som fyllt i enkäterna inte är de som känner familjen bäst. Av resultaten att döma är det tydligt att det *inte* beror på att familjen är ny i kommunen eller att de varit hemlösa en kort tid. Oavsett vad vet ej-svaren beror på kan barnkonsekvensanalyser vara ett användbart verktyg för att belysa barnens situation då barnfamiljer befinner sig i akut hemlöshet. Kan man förutsäga att en tillfällig boendelösning har negativa konsekvenser gällande ett barns hälsa, fritid och skolgång?

SKR har som mål att barnkonsekvensanalyser ska vara en del av ordinarie verksamhet. SKR föreslår att följande moment ingår i analysen: lagstiftning, barnkonventionens artiklar, aktuell forskning, synpunkter från beprövad erfarenhet, barnets sociala nätverk och barnets eller barnens synpunkter. Även exempelvis ekonomi, intressekonflikter och långsiktighet ingår i analysen.

Kartläggningen visar att det saknas kunskap om hur hemlösheten påverkar barnen. På frågor om hur barnens **skolgång** påverkas av hemlöshet framgår av kartläggningen att för 21% av barnen är det okänt för socialförvaltningarna om eller hur barnens skolgång påverkas. Forskning har visat att en fungerande skolgång är en stark skyddsfaktor för barn. Det kan förhindra psykosociala problem i framtiden och har stor betydelse för barns möjligheter i framtiden (Socialstyrelsen 2018).

I enkäterna svarar kommunerna att skolgången för 62% av barnen påverkas negativt. Framför allt beskrivs att barnens svårigheter i att göra läxor i det tillfälliga boendet och deras frånvaro från både förskola och skola påverkar skolarbetet negativt. Men även att barnen måste byta skola eller förskola och den långa resvägen är en försvårande faktor. Barnen blir trötta och håglösa av de långa resvägarna och har svårt att hitta lugn och ro för läxläsning då familjerna ofta bor mycket trångt (Samzelius, 2017). Hög frånvaro från förskola/skola och ett

flertal byten är även det en riskfaktor för att utveckla psykosocial problematik (Socialstyrelsen, 2018).

I Rädda Barnens intervjuer med hemlösa föräldrar och barn framgår trots allt att föräldrarna föredrar långa resvägar framför skolbyte, då man inte vet hur länge man får bo kvar i det tillfälliga boendet.

För hälften av barnen vet inte kommunerna hur och om barnens **hälsa** har påverkats negativt av att vara hemlösa. För 30% av barnen kände man till att deras hälsa påverkas negativt, det gäller framför allt barnens psykiska hälsa, men även svårigheter att bibehålla kontakt med läkare. Forskning visar att det är en skyddsfaktor för barn att ha tillgång till hälso- och sjukvård och tandvård (Socialstyrelsen, 2018).

Kartläggningen visar att det saknas kunskap om vilken standard för familjernas boendelösningar har. För cirka 20% av familjerna vet man inte om de har tillgång till eget kök, egen toalett och egen dusch. Enkäten visar att 42% av familjerna har tillgång till eget kök, 67% till egen toalett och 60% till egen dusch. Rädda Barnens intervjuer med hemlösa familjer som bor på skyddade boenden och vandrarhem visar att detta är frågor som påverkar situationen för föräldrar och barn stort. Några berättade att de inte hade tillgång till spis att laga mat på utan fick värma mat i mikrovågsugn, flera hade ingen kyl och frys att förvara mat i (Samzelius, 2017).

För 40 % av de hemlösa familjerna bedöms det främsta hindret för att familjerna skall kunna lösa hemlösheten på egen hand att de saknar kontinuerligt stöd i bostadssökandet. Detta framgår även i Rädda Barnens rapport från 2017 (Samzelius, 2017). Järfälla och Upplands Väsby har former för att ge stöd till familjer i hemlöshet som är redogjort för mer i detalj tidigare. I Järfälla arbetar bosökargruppen med individuellt stöd till hemlösa och i Upplands Väsby arbetar boendevägledarna både med individuellt stöd och med tematräffar för grupper. Både bosökargruppen och boendevägledarna ger konkret stöd till personer.

För majoriteten av familjerna (75%) är det främsta hindret för att ordna bostad på egen hand att man har för kort kötid och för en tredjedel av familjerna att lokala hyresvärdar inte godkänner försörjningsstöd som inkomst. För hälften av familjerna är försörjningsstöd en av de huvudsakliga inkomstkällorna. Flera kommuner i studien har dock ett gott samarbete med den egna hyresvärden som godkänner försörjningsstöd som inkomst för personer skrivna i den egna kommunen. Det gäller både Järfälla kommun och Upplands Väsby. Bosökargruppen i Järfälla stöder familjer som kan tänka sig att flytta utanför kommunen och tar då kontakt med bostadsföretaget och

kommunen (både eventuell förskola/skola och försörjningsstöd) inför familjens flytt. Deras erfarenhet är att samarbetet då har fungerat bra.

Kartläggningen visar att en tredjedel av familjerna har flyttat mer än två gånger det senaste året. Tove Samzelius poängterar att det ofta är kommunernas sena beslut om fortsatt boende som gör att familjerna ibland får flytta då boendet är uppbokat av andra. I Rädda Barnens intervjuer med hemlösa som bor på vandrarhem framgår att den långsiktiga osäkerheten skapar psykisk stress och oro, för både föräldrar och barn. (Samzelius, 2017).

Tove Samzelius påpekade i sin föreläsning att hemlöshet berör flera sektorer, organisationer och myndigheter samtidigt och flera nivåer inom dem. Hemlöshet skär tvärs över politikerområden och det är oklart vem som har ansvaret. Resultatet av kartläggningen visar på komplexiteten men också på att flera kommuner arbetar på olika sätt med att motverka hemlöshet.

Referenser

Samzelius, T., (2017). *En plats att kalla hem: barnfamiljer i bostadskrisens skugga*. Stockholm: Rädda Barnen.

SKR

<https://skr.se/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamstall/dhet/barnetsrattigheter/barnkonsekvensanalys.878.html>

Socialstyrelsen. (2017). *Hemlöshet 2017 – omfattning och karaktär*.
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2017-11-15.pdf>

Socialstyrelsen. (2018). *Grundbok i BBiC, Barns Behov i Centrum*. Stockholm: Socialstyrelsen.

**Samlad dokumentation av uppdraget:
Kartläggning av barnfamiljer i akut hemlöshet i Ekerö, Järfälla,
Sollentuna, Sundbyberg, Upplands-Bro och Upplands Väsby**

© FoU Nordväst och författarna 2020

ISBN: 978-91-89681-53-8

FoU Nordväst är ett kunskapscentrum för socialtjänsten i nordvästra Stockholms län.

FoU Nordväst is a Research and Development center for the social services of the northwestern municipalities of Stockholm County, Sweden.